

Ett trädplanterings-sällskap i Brastad

Av Sven Rydstrand

Ur LP 1977-04-29

Naturintresserade personer har det funnits i alla tider och naturvårdsföreningar är inte något nytt, som många tycks ha för sig. Till och med i det gudsförgätna Brastad fanns det en naturvårdsförening redan år 1847, ehuru den kallades "Trädplanterings-Sällskap". Det var dåvarande innehavaren av Holma gods, häradshövdingen Fredrick Bundsen, född 1797, som det året utlyste ett möte på Holma den 23 april för att diskutera bildandet av ett dylikt sällskap. Till mötet infann sig då några kringboende bönder, inalles 13 stycken och till dem riktade sig Bundsen med följande tal, som finns upptecknat:

"Med särdeles glädje finner jag att redan till en början flera hava lyssnat till den gjorda inbjudningen. Föremålet för det tillämnade Trädplanterings-Sällskapet är att utan någon för er vidkännande utgift söka väcke en hittills alltför längre slumrande håg för all trädplantering och att genom utlämnade telningar alla de trädslag, som växa på mina ägor, söka uppmuntra socknens invånare till anläggning av trädgårdar samt att pryda sina ägor med rika planteringar.

För verkställande av detta arbete fordras så liten möda i jämförelse med det nöje som denna verksamhet mer och mer alstrar, om man med omsorg vårdar sitt arbete och får hava det i fred för avunden och oförståndet.

Det är genom glädjen att utav egen flit hava erhållit en sådan behaglig prydnad på sina ägor som man skall lära värdera den, och det är genom ett allmänt väckts intresse för dylika företag, som det ökade antalet av dess vårdare skola underlätta tillsynen därav. Men det är emellertid icke ensamt denna försköning av edra ägor som givit mig anledning att fästa sockenbornas uppmärksamhet på en så länge fördröjd skogs- och trädplantering. Det är en redan gjord

förstörelse av alla de skogar i pastoratet, som ägde något byggnadsvirke till årligt avsalu. Det är torvmossarnas totala bortgrävning. Det är enens borthuggning och ljungens bortrivning på nästan alla utmarker inom Brastads och Lyse socknars hemman, att man snart antingen måste till vedbrand nyttja stenkol eller hotas att under vinterns kyla förgås av bristande bränsle, som givit mig en särdeles håg att för er framställa ett företag, som i förening med ett behagligt utseende kunde med tiden giva något understöd för det av behovet mer och mer eftersökta bränslet.

För detta ändamål erbjuder jag varje ledamot av det föreslagna sällskapet att varje vår här gratis avhämta femtio eller hundra vilda träd, och dem som äro roade av trädgårdsskötseln, tillåter jag att utan någon avgift ur min trädgård, så långt tillgången medgiver, få erhålla telningar, av frukt bärande trädsorter samt flera sorters bärbuskar. De som önska erhålla kunskap om trädgårdars anläggning samt ympning och oculering, skola däruti bliva undervisade av min trädgårdsmästare.

Detta är i största korthet vidrört vad jag önskar och kan erbjuda eder, och det skulle bliva mig en obeskrivligt stor tillfredsställelse, om jag hos eder finge se början vara gjord till en väl ordnad av fruktträdgård och de kala kullarna på edra ägor börja att skuggas av de vilda träd, som ni själva där har planterat."

Härefter förklarade alla de närvarande att de önskade få ingå i den föreslagna föreningen och blev sålunda antecknade till ledamöter av Brastads Sockens Trädplanterings-Sällskap, vilket till en början stiftades på fem års tid för att se vilket resultat man kunde komma till. Häradshövding Bundsen åtog sig att under de fem åren vara sällskapets ordförande.

År 1848 skriver Bundsen till Hushållningssällskapet:

"Vad beträffar skogshushållningen, så är det Förvaltnings-Utskottet bekant att jag förliden vår stiftade ett planteringssällskap inom denna socken. Detta sällskap, som i början ägde 14 ledamöter, har sedan mera ökats till 16, av vilka de förstnämnda förliden vår utplanterade ett tusen vilda träd av olika trädslag, och en av de senare, hemmansägaren Hans Olsson i Tuntorp, vilken höll på att anlägga en större trädgård, erhöll förliden höst för berörda anläggning åtskilliga plommon och körsbärsträd samt omkring 30 stycken bärbuskar av den större och bättre sorten, ävensom telningar av syren- törn- och bouqettrosor för trädgårdens prydnad.

Detta sällskap förfar i sin verksamhet att uppmuntra skogsplanteringen, i vilket ändamål flera nyttiga och lärorika skrifter i skogshushållningen till ledamöterna utdelade, och vågar jag hoppas att dessa bemödande icke skola vara förgäves

använda, utan skola åstadkomma såväl trädgårdsanläggningar som andra nyttiga och prydliga planteringar. "

Detta trädplanteringssällskap ägde bestånd ännu på 1870-talet men upphörde därefter så småningom. Det efterträddes av en s.k. skogsodlingsförening, som bildades år 1901.